

Mohni saarel hakatakse keskkonnaameti tellimusel mände ja kadakaid maha võtma

13.01.2021 Ülle Tamm

Nõmmeniidu tüüpiline taimestik Mohni saarel.

Tööd tehakse Eesti-Soome ühise CoastNet LIFE projekti „Läänemere rannikelupaikade võrgustike taastamine“ ehk Ranniku LIFE raames.

Kui lähikuudel hakkab Mohni saarelt tõusma suitsusambaid, on tegu männi- ja kadakaokste põletamisega raietööde käigus. Keskkonnaameti algatusel tehakse Mohni saare keskosas 11,57 hektaril kujundusraiet, et avada taas päikesele sealsed väärtuslikud nõmmed ja luited, millele on hakanud kasvama mändid ja kadakad. Raietööd on tellitud hanke tulemusena kohalikult firmalt Ladvast Kännuni OÜ, mida juhib Mario Meesak Kasispealt.

Ranniku LIFE projektijuht Riina Martverk keskkonna-ametist selgitab, et Mohni saarel on väga erilised nõmme- ja luitekooslused: „Kohatine lahtine liiv, samblikukirjud kivid, valendav samblikuvaip, nõmm-liivatee ja kukemarjalaigud, siin-seal üksikud kidurad mändid ja kadakad. Selliseid kooslusi leidub Eestis ülivähe, vaid killukestena saartel ja rannikualadel. Päikesele avatud luited on Mohni saarel punakat ehk rusket tooni, kasvavad harilik kukemari, põhja-kukemari, kanarbik, hobumadar, nõmm-liivatee, nurmnelk, harilik kukehari, põdrasamblikud.

„Mohni värvikirevad laigud ja samblikud on veel alles, mändid pole neid päris ära matnud. Kuid puude-põõsaste varjus kooslus muutub. Kujunevad männikud on samuti olulised, aga jäävad nii elustiku kui harukordsuse poolest hävivatele avakooslustele kõvasti alla. Kõrval noores männikus samasugust pilti enam ei näe.

Kukemarja luidete ja nõmmede kujunemisele ning avatuna püsimisele on varasemalt kaasa aidanud karjatamine ja sagedased maastikupõlengud. Mändide raiega saab luidete eluiga mõnikümmend aastat pikendada, seejärel võib tulla vajadus tööde kordamiseks,“ kirjeldab ta.

Projektijuht lisab, et õnneks toodi möödunud sügisel saarele taas lambad, neist on ala uuesti võsastumast hoidmisel ja liigirikuse säilimisel palju abi.

Keskkonnaameti spetsialistid käisid Ladvast Kännuni OÜ esindajatega Mohnil tööobjekti üle vaatamas. Märjiti tööala piirid ning selgitati põhimõtteid, milliseid puid maha võtta ja mida jätta, kuhu teha okste nõletamise kohad. Alles hoitakse luitealal esinduslikuma võraa mändid. Suured

Sellel veebilehel kasutatakse küpsiseid. Veebilehe kasutamist jätkates nõustute küpsiste kasutamisega.

Nõustun

Projektijuhi sõnul on saarel raied üldjuhul keelatud, ka randa uhutud puitu ei tohi kasutada küttematerjalina, kuna ajupuidul kasvavad haruldased pisisamblikuliigid. Küttepuid on saarele toodud mandriilt. Edaspidi saab tuleorni kompleksi majapidamises kasutada projekti raietöödel tekkivat jämedamat puitu, peenem puit ja oksad põletatakse. Töövõtja peab lõkete tegemisel väga hoolikalt järgima tuleohutust ning asjatute väljakutsete ärahoidmiseks teavitama enne põletamist päästeametit.

Mario Meesak ütleb, et lepingu järgi peab töö olema lõpetatud hiljemalt oktoobris, aga kui ilmad võimaldavad, on plaanis suurem osa ära teha aasta alguses enne aprilli keskel algavat raierahu.

Lisaks 2021. aasta töödele saare keskosas, on Ranniku LIFE projektiga Mohnil kavandatud aastatel 2022 ja 2023 puhastada võsast ka väiksemaid nõmme- ja niidualasid kokku 2,5 hektaril ning saare kagu- ja loodeosas harvendada kadastikke 5,7 hektaril. Mohnil tehtavatele töödele on projektis paarkümmend tuhat eurot.

Soome-Eesti ühine projekt kestab augustist 2018 kuni märtsini 2025. Kokku 41 projektialast neli on Eestis: Lahemaa rahvuspark, Kolga lahe ja Aegna maastikukaitsealad ning Paljassaare hoiuala.

Riina Martverk rõhutab, et planeeritud tööd tulenevad kaitsekorralduskavadest. Lahemaal on kavas veel jõeelupaikade taastamine ja ebapärlikarbi noorjärkude arengu toetamine, mägimänni raie Suursoo sihtkaitsevööndis, nõukogude-aegsete piirivalverajatiste koristamine Palganeemelt ja Lobineemelt, Lahemaa looduskeskuse väliõppeklassi rajamine ning 7 talgukorda.

Mohni kukemarja luidete taastamise osas on teisel arvamisel MTÜ Lahemaa Looduskool loodusgiid Maie Itse, kes korraldab õppematku saarele ja on Mohni patrioot. Ta muretseb, et paljud külastajad on Mohnit nimetanud Eestimaa paradiisiks, kuid nüüd soovivad looduskaitsejad kujundada ligi kolmandiku saarest ümber lahtisteks liivadeks. 20. sajandi alguses olid saarel suur pärn, mõned väikesed kadakad ja männid, sajandi jooksul on saar saanud olla looduse muutumise rütmis.

Maie Itse: „Olen käinud Mohni saarel 21 hooaega ja näinud, kuidas männikute alal oli enne lahtine liiv. Taimestik on sinna tekkinud tänu kasvama läinud mändidele, iga aastaga on tulnud liike juurde, esmalt hakkasid kasvama kukemari ja kukehari. Keskkonnaameti looduskaitsejad on Mohni looduslikke protsesse analüüsinud klassikaliselt, aga saarel toimuvad protsessid teistmoodi. Kuna raietööd algavad, sõltub palju sellest, kui suur vabadus valikute tegemisel on antud raiefirmale.“

Riina Martverk märgib, et Mohni koosluste taastamine viiakse ellu Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskava alusel: „Taastamisele tulevad seni paremini säilinud avakoosluste piirkonnad, peamiselt saare keskosas. Juba metsastunud alasid, väljakujunenud metsakooslusi projekti töödega ei puututa. Mohni metsad jäävad ikka metsaks, alles jäävad nii vanad männikud kui saarel kasvama hakanud noored pärnad ja tammed. Raietöid teeb kohalikke olusid hästi tundev ettevõtte, kellelt keskkonnaamet on tellinud looduskaitsetööde teenust ka varem ja jäänud väga rahule.“